

Критеријуми оцењивања стручног већа друштвених наука

I. ОПШТЕ ПЕДАГОШКЕ ОСНОВЕ И ЦИЉЕВИ ВРЕДНОВАЊА

Оцењивање ученика у оквиру предмета Стручног већа друштвених наука представља континуиран, систематичан, објективан и јаван педагошки процес праћења, вредновања и усмеравања развоја ученика. Основна улога оцењивања јесте пружање квалитетне и благовремене повратне информације која подстиче унутрашњу мотивацију, критичко мишљење, самосталност и одговорност према сопственом напредовању.

Оцена је јавна, саопштава се ученику одмах са прецизним и стручним образложењем. Образложење садржи анализу остварених резултата, уочене предности у рада, као и конструктивне смернице за даље унапређење знања и вештина.

Праћење постигнућа остварује се кроз:

- **Формативно оцењивање** – континуирано праћење процеса учења, залагања, радних навика и спремности на сарадњу током свих облика наставног рада.
- **Сумативно оцењивање** – вредновање нивоа остварености образовних исхода и стандарда постигнућа на крају тематске целине, тромесечја, полугодишта и на крају школске године.

II. КРИТЕРИЈУМИ ФОРМАТИВНОГ ОЦЕЊИВАЊА (ПРАЋЕЊЕ АКТИВНОСТИ И РАДНИХ НАВИКА)

Формативно оцењивање спроводи се током целог наставног процеса. Белешке о свим облицима ангажовања воде се континуирано у педагошкој свесци наставника.

Општи критеријуми за формативно праћење укључују:

1. Припремљеност за наставни час:

- Редовно доношење уџбеника, свеске и потребних наставних средстава.
- Благовремена, потпуна и самостална израда домаћих задатака.

2. Учесће у наставном процесу:

- Активно праћење излагања, уочавање узрочно-последичних веза и постављање релевантних питања.
- Укључивање у анализу историјских, филозофских, етичких и друштвених извора, текста и студија случаја.
- Спремност за аргументовани дијалог и дебату.

3. Радне навике, сарадња и интегритет у раду и учењу:

- Доследно поштовање договорених рокова за израду задатака и пројеката.
- Толерантна и конструктивна сарадња при парском, групном и тимском раду.
- Поштовање правила школског реда и принципа интегритета у учењу и раду.

III. КРИТЕРИЈУМИ СУМАТИВНОГ ОЦЕЊИВАЊА

1. Критеријуми за усмену проверу знања

Усмена провера спроводи се континуирано и има за циљ процену дубине разумевања, а не механичко репродуковање чињеница.

Вреднују се следећи педагошко-методички елементи:

- **Тачност и обухватност знања:** Познавање и прецизно објашњавање кључних појмова, чињеница, категорија и теорија.
- **Употреба стручне терминологије:** Правилно и природно коришћење друштвено-хуманистичке и предметом предвиђене терминологије.
- **Критичко мишљење и аргументација:** Способност упоређивања различитих ставова, извођења самосталних закључака и повезивања градива са савременим друштвеним појавама.
- **Структура и логички след излагања:** Јасно, повезано, течно и систематично изражавање мисли.

2. Критеријуми за писмену проверу знања

Писмене провере разврставају се према трајању, обиму и сврси:

Краће писмене провере (до 15 минута):

- Проверавају текућу усвојеност наставних садржаја.
- Не најављују се посебно у оквиру годишњег плана провера.
- Резултати се бележе у педагошкој свесци наставника као формативни показатељ и користе за формирање сумативне оцене.

Писмене провере дуже од 15 минута (тестови и контролни задаци):

- Благовремено се најављују и уписују у распоред провера.
- Оцена се уписује директно у еДневник.
- Вредновање се врши према дефинисаној процентној скали остварености бодова:

Проценат остварености бодова	Оцена
85% – 100%	Одличан (5)
70% – 84%	Врло добар (4)
50% – 69%	Добар (3)
30% – 49%	Довољан (2)
0% – 29%	Недовољан (1)

IV. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРАКТИЧНЕ РАДОВЕ, ПРОЈЕКТНУ НАСТАВУ И ИОП

1. Критеријуми за истраживачке радове, презентације и есеје

При вредновању самосталних и групних пројектних задатака прате се следеће димензије:

- **Садржајна темељност и тачност:** Обухватност релевантних чињеница, научна утемељеност и ослањање на проверене изворе.
- **Оригиналност и аналитички приступ:** Лични допринос, критички осврт, самостално истраживање и стваралачки приступ обради теме.
- **Техничка и визуелна обликованост:** Прегледност, визуелна уређеност, правилност навођења извора и естетска компонента рада.
- **Вештина јавног излагања:** Сигурност током наступа, вербална и невербална комуникација, одржавање пажње аудиторијума и аргументовано одговарање на питања.

2. Оцењивање ученика који уче по Индивидуалном образовном плану (ИОП)

- **ИОП-1 (прилагођени програм):** Оцењивање се врши према степену остварености прописаних исхода уз прилагођавање метода, облика, времена трајања и формата провере.
- **ИОП-2 (измењени програм):** Оцењивање се заснива на степену остварености специфично дефинисаних, персонализованих циљева и исхода који су утврђени у ИОП-2 плану ученика.

V. СИСТЕМ ВРЕДНОВАЊА И БОДОВАЊА АКТИВНОСТИ

1. Бодовни систем праћења активности на часу

Ангажовање ученика континуирано се прати и квантификује путем силабуса за активности:

А) Домен: Активност и учешће на часу

- Активно учешће у дискусији, анализи, постављању питања и аргументацији ставова — Бележи се: (+)
- Пасивност, одбијање сарадње и опструкција наставе — Бележи се: (-)

Б) Домен: Радне навике и домаћи задаци

- Редовно и уредно израђивање домаћих задатака и вођење свеске — Бележи се: (+)
- Непоседовање свеске на часу, немарност или неурађен домаћи задатак — Бележи се: (-)

В) Домен: Тимски рад, дебата и лидерство

- Најодговорније вођење групе, иницијатива, креативност и помоћ другим члановима тима — Бележи се: (+)
- Конструктивна сарадња и редован допринос радном тиму — Бележи се: (+)
- Неучествовање у рада тима или ометање рада групе — Бележи се: (-)

Скала прерачунавања бодова у сумативну оцену:

Остварени бодови	Оцена
10 и више бодова	Одличан (5)
8 – 9 бодова	Врло добар (4)
6 – 7 бодова	Добар (3)
5 бодова	Довољан (2)
Мање од 5 бодова	Недовољан (1)

(Напомена: Сваки бележени минус умањује укупан бодовни салдо при обрачунању).

2. Вредновање презентација и истраживачких пројеката (Скала од 1 до 4 бода по критеријуму)

Сваки истраживачки пројекат и презентација оцењују се на основу 5 основних педагошких димензија (максимално 20 бодова):

1. **Садржајна тачност и обухватност (1–4 бода):** Обухватност свих кључних елементата теме, детаљност и фактичка тачност изнетих информација.
2. **Оригиналност и критичка анализа (1–4 бода):** Самосталност у истраживању, лични улог, критички осврт и креативна обрада теме.
3. **Визуелна и техничка уређеност (1–4 бода):** Јасноћа, прегледност, техничка писменост, правилан избор боја и адекватност медијских прилога.
4. **Став и контакт са публиком (1–4 бода):** Сигурност у јавном наступу, одржавање пажње и интеракција са аудиторијумом.
5. **Квалитет усменог излагања (1–4 бода):** Тачност говора, правилност стручне терминологије и слободна презентација без дословног читања текста.

Закључивање оцене пројекта на основу укупног броја бодова:

Укупан број бодова	Оцена
18 – 20 бодова	Одличан (5)
15 – 17 бодова	Врло добар (4)
10 – 14 бодова	Добар (3)

Укупан број бодова	Оцена
9 бодова	Довољан (2)
Испод 9 бодова	Недовољан (1)